

# nederlands manifest- 1967



DOCUMENTATIECENTRUM  
NEDERLANDSE POLITIEKE  
PARTIJEN

## *Aan het volk*

### **Vrijheidlievend Nederland tegenover de oude partijen.**

In ons land berust vandaag de meeste macht bij de vijf oude partijen KVP, PvdA, ARP, CHU en VVD. Deze partijen dragen het stempel van de vorige eeuw en zijn na de wereldoorlog één blok gaan vormen, dat door veel draden en afspraken inwendig verbonden is. Principiële scheidslijnen tussen deze partijen zijn er nog wel op plaatselijke kiesverenigingen, maar niet in het grote geheel van de praktische politiek.

De kiezer wordt nu gezegd te stemmen en hem wordt gezegd vooral te stemmen op één der kandidaten van de lijsten van deze oude vijf. Maar een keuze tussen deze vijf oude partijen komt neer op schijn, want die partijen willen in hun praktische politiek allemaal vrijwel hetzelfde. Een stem op één van hun kandidaten is daarom een

stem op het partijenblok van Christendom en humanisme, dat tot november de grondslag was van het ministerie-Cals. Maar ook minister Zijlstra's overgangskabinet kan deze regel niet doorbreken, want dit kabinet maakt geen onderscheid tussen de „oppositie” en de andere oude partijfracties.

De bewerkers van deze vastgelopen eenheids-politiek zijn de drie grootste christelijke partijen, waar het leven uit schijnt te zijn geweken en die hun dode gewicht hebben uitgeleverd aan de Partij-van-de-Arbeid-mensen en aan de Volks-partij-democraten (V.V.D.), die onderling veel minder verschillen dan zij nu tijdelijk aan de kiezer zeggen.

Prof. Romme van de Katholieke Volkspartij schreef in zijn boekje „Katholieke Politiek”, dat hij met de Partij van de Arbeid wilde meedoen om de communisten te isoleren, om de toenadering tussen socialisten en katholieken te bevorderen en om tot een brede samenvoeging van belangen te komen.



De vijf oude partijen gaven bij de Provinciale-Statenvoorverkiezingen in maart 1966 in Zuid-Holland gezamenlijk deze ene verkiezingskrant uit. Het blad kreeg een oplage van 610000 exemplaren en werd huis-aan-huis verspreid. Op de achterpagina stond, dat de krant was gedrukt bij Het Vrije Volk.

Daar is de Katholieke Volkspartij dan ook wonderbaarlijk goed in geslaagd. Het parlementaire systeem is in ons land verworpen tot een vormloze rood-katholieke eenheidsbrij en allerlei voormannen van de K.V.P. bleken al te gaarne bereid als minister-president aan het hoofd van dit onwaardige samengaan te staan. Zij zullen in de geschiedenis bekend worden als de leiders van ons land in zijn meest onbeduidende periode, en daarmee de naam van de christelijke politiek geen eer aandoen.

De liberale en christelijk-historische partijen hebben zich heel gauw en zonder veel woorden bij deze rood-katholieke eenheidsbrij aangesloten. Zij deden dit al in 1948 en bezorgden de rood-katholieken zo een  $\frac{2}{3}$  meerderheid om de grondwet te veranderen en om Indonesië en de Zuid-Molukken over te leveren aan Soekarno en zijn opvolgers.

Niet veel later kwamen de anti-revolutionairen. Al in 1950 stak prof. Anema de hand toe aan de Partij van de Arbeid. Daarbij zei hij, dat terwille van de samenwerking met het buitenland de binnenlandse tegenstellingen zoveel mogelijk moesten worden vermeden. Volgens prof. Anema aanvaardde de V.V.D. (toen al) een belangrijke staatsbemoediging, terwijl de P.v.d.A. wat meer genuanceerd was gaan denken. De anti-revolutionairen wilden bij dit naar elkaar toegroeien niet achterblijven en de scherpe partijstrijd vermijden. Zij wilden een compromissen-politiek gaan voeren met de P.v.d.A. en de andere samenwerkende partijen.

Zo is het eenheidsregiem van het partijenblok ontstaan en elk oppositie-geluid, dat deze of gene partijleider uit het blok eens laat horen, is maar tijdelijke misleiding voor de kiezers (die het spel in de gaten kregen) en heeft weinig om het lijf. De vijf willen in de praktijk toch nagenoeg hetzelfde.

En wat zij willen kan ons volk dagelijks aan den lijve ondervinden.

# 1. ZE WILLEN ALLEMAAL DE INFLATIE LATEN VOORTGAAN.

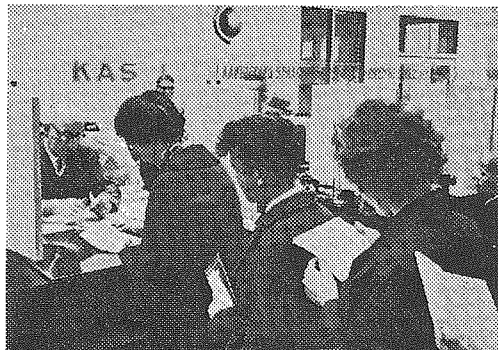
Of er nu bij financiën de socialistische ministers Vondeling of Liefstuck zitten of de liberale minister Witteveen, dat maakt weinig verschil. Natuurlijk zeggen zij in koor, dat zij tegen inflatie zijn (anders wordt de kiezer wantrouwend). Maar zij menen het niet. En als zij nu even de inflatie willen ophouden, gaan zij er het volgende jaar druk mee verder. De zakkenrollerij van de

geldontwaarding is vanuit het gezichtspunt van de minister een voordelig spel. Als de staat 20 miljard schuld heeft en er is 5% inflatie, dan betekent zulk geknoei, dat er stilletjes 1 miljard uit de zakken en de spaarpotjes van de mensen met verzekeringen, pensioenen enz. wordt weggehaald.

De grote financiers die het partijenblok levert kunnen goed lachen, want zij heffen ook nog eens belasting over de z.g. rente, die de berooide gezinsspaarders als gedeeltelijke vergoeding krijgen.

Nu zegt men wel dat iedereen b.v. waarde-vaste A.O.W. krijgt na zijn 65ste jaar en verder is er een premiespaarplan, waardoor men voor een deel 20% belastingvrije spaarpremie kan krijgen na 5 jaar. Maar dat heft het kwaad niet op. Want de A.O.W. is voor iedereen, zowel voor de mensen die zelf nog wat erbij gespaard hebben, als voor de mensen, die dat niet hebben gedaan. Daarmee heeft men zijn verloren spaar- en verzekeringsgelden niet terug.

En 20% belastingvrije spaarpremie na 5 jaar geven nog maar een deel terug van de ongeveer 30% inflatieverlies waarmee het volk elke vijf jaar wordt benadeeld. Bovendien, als het volk het alleen van de A.O.W. moet hebben en van de be-



Het geld wordt naar de spaarbank gebracht. Hoeveel zal het na vijf jaar nog waard zijn?

BIBLIOTHEEK RU GRONINGEN



2375 6675

lastigvrije spaarpremie van de minister van sociale zaken, dan wordt het steeds afhankelijker van wat men op het departement van sociale zaken wel of niet goed vindt. Waar blijft dan de vrijheid van het volk?

De kwestie is, dat de economen van het partijenblok in het steeds meer omlaag brengen van de waarde van het geld een belangrijk instrument zien om het sociaal-economisch leven te laten gaan in een richting, die de bovendrijvende groep graag wil. Daarom is hun gepraat tegen de inflatie zo onwaarachtig. Zij zeggen dat zij de inflatie liever niet willen, maar zij doen er weinig tegen, omdat zij niet durven en niet willen.

## 2. ZE WILLEN OOK ALLEMAAL DE BUREAUCRATIE VAN DE WELVAARTS-STAAT.

Het hele maatschappelijke leven wordt gereguleerd ter wille van de welvaart van de bovendrijvende groep. De partijenblok-regeringen hebben op sleutelposities dikwijls professoren, die aan de gewone kiezer absoluut niet meer willen verklaren voor welke ingewikkelde welvaarts-vraagstukken zij hun voordelige oplossingen hebben bedacht. Zij praten over al of niet „haalbare” consumptieverhogingen, over prijsstijgingen (waar ze toch geen afdoende maatregelen tegen nemen), over afspraken met collega-regeringen binnen de E.E.G., die voor ons volk duister zijn, enz. De regeringsadministratie geeft daarbij honderd-en-één voorschriften uit: waar men zich mag vestigen, wat men mag kopen en verkopen, wat men hiervoor mag rekenen, welke belasting hiervan wordt geheven en ten slotte wat wordt geacht dat men hierbij zal verdienen. Blijven de verdiensten achter bij hetgeen door specialisten als een noodzakelijk minimum wordt geacht, dan kan men zich na het bereiken van een zekere leeftijd laten „saneren”, d.w.z. zijn zaak opheffen en een premie van de staat krijgen.

Ook de inflatie, die de economische verhoudingen ontwricht, lokt het ingrijpen van de bureaucratie uit.

Zo is onze grote dirigistische samenleving ontstaan, die aan veel landgenoten geen uitzicht meer biedt en waarin men steeds meer afhankelijk wordt van de welvaartsbeslissingen van het bovendrijvende partijenblok. Hoeveel subsidie men krijgt, hoeveel A.O.W. er zal zijn, hoeveel de gulden morgen waard is als men een kostprijs moet berekenen, of een bepaald werk mag worden verricht, of een bepaalde verdiensite mag worden gemaakt, hoeveel loon men volgende maand zal ontvangen — het hangt allemaal af van de beslissingen van de regeringspersonen en hun ambtenaren, die zelf ook maar een werktuig van het systeem zijn.

## 3. ZE HEBBEN OOK ALLEMAAL MEE-GEWERKT AAN DE INSTELLING DER SCHAPPEN (de P.B.O.).

Onder invloed van oude middeleeuwse voorstellingen en zelfs onder invloed van het fascisme van Mussolini in Italië hebben vooral de

K.V.P.-ministers in ons land als het enige land in West-Europa een P.B.O.-stelsel ingevoerd, waarbij de maatschappij werd volgestopt met schijn-koninkjes, de pseudo-overheids van de schappen, die belasting mochten heffen en allerlei verordeningen maken.

De P.B.O.-politici zeiden dat het regeren van die koninkjes als een wondermiddel zou werken. Niemand zou er last van hebben en het zou zijn of ieder zelf zijn eigen vrijheid in de hand zou krijgen.

Maar het kwam heel anders uit. De schap-koninkjes gedroegen zich soms als particuliere bemoeiallen, die heel weinig leken op de algemene overheid, die de apostel Paulus in Romeinen 13 aanwijst. De p.b.o. is dan ook een volkomen mislukking geworden en staatssecretaris J. F. G. M. de Meyer deed er goed aan om aan te kondigen, dat liefst maar 19 schappen op verdwijnen staan. Wat ons betreft mogen de overige 38 schappen eveneens verdwijnen. Het wondermiddel is een kwakzalversmiddel gebleken. We hebben al jarenlang gezegd, dat bedrijfsorganen zonder rechtstreekse verordenende bevoegdheden veel beter zijn.

## 4. OOK TOVEREN ZE ALLEMAAL BIJ DE LOONPOLITIEK OVEREENKOMSTIGE ILLUSIES VOOR.

Een der grootste misleidingen van het partijenblok is de loonpolitiek. De loonvorming wordt vandaag nog steeds wettelijk geregeld door de z.g. noodregeling van 1945 (B.B.A. 1945).

We hebben de laatste jaren zowat alles gehad: loonrondes, gedifferentieerde loonrondes, millimeter-rondes, z.g. vrijere loonvorming en loon-explosies. De kranten geven er grote koppen over en de bovendrijvende groepen stellen het voor alsof er reusachtige overwinningen zijn behaald.

Maar bij elke loononderhandeling moest de regering meedoen, want alleen zij kende het geheim van de guldens waarover men onderhandelde. Alleen zij kon immers bepalen wat de kwaliteit zou zijn van de dubbeltjes en guldens en procenten, waar zo vurig over gesproken werd.

Voorzover ons bekend is door geen van de partijen ooit geprobeerd om in een duidelijk overzicht te laten zien wat men nu eigenlijk verdiende, in echte guldens.

Toch is dit helemaal niet moeilijk en in het volgende kan iedereen zien met welke „enorme” overwinningen op het loonpolitieke front ons volk wordt blij gemaakt.

In de eerste kolom die straks volgt schrijven we nl. een paar jaren op, waarbij we dit eens hebben nagerekend.

In de tweede kolom laten we zien wat er is overgebleven van 100 guldens, als iemand die in 1949 opzij gelegd heeft, en hij in de volgende jaren wil weten wat die gespaarde guldens nog waard zijn (d.w.z. omgerekend in de goede guldens van 1949)<sup>1)</sup>.

1) Waarde herberekend in omgekeerd-evenredigheid met de stijging van de nationale bestedingen per hoofd van de bevolking per jaar.

In de *derde* kolom staat hoeveel *bruto weekloon* een mannelijke werknemer (zonder kinderen) in de industrie gemiddeld kreeg, zoals dat werd uitbetaald in de *ontwaarde guldens* van het betreffende jaar.

En in de *laatste* kolom staat hoeveel *weekloon* dat in werkelijkheid voorstelt als het wordt omgerekend in *goede guldens van 1949*.

Jaar	Wat van 100 guldens van 1949 overbleef in volgende jaren	Gemiddeld weekloon in de industrie in ontwaarde guldens	Hetzelfde weekloon omgerekend in guldens van 1949
1949	f 100,—	ca. f 50,10	f 50,10
1954	„ 69,05	„ 72,04	„ 49,74
1959	„ 54,53	„ 93,93	„ 51,23
1963	„ 39,17	„ 129,76	„ 51,52
1964	„ 33,66	„ 149,27	„ 50,24
1965	„ 31,15	„ 161,93	„ 50,44
1966	„ 28,60 (geraamd)	—	—
1967	„ 26,60 (geraamd)	?	—

Zo kan ieder het zien: Als men het loon in constant geld omreken, leverden 16 jaar „loonstrijd” een luttel bedrag per week op <sup>2)</sup>. Een kind kan nu uitrekenen wat de „loonstrijd” in 1967 moet opleveren, als men t.o.v. 1965 niet achteruit wil gaan. Dat wordt dan voor 1967 een bedrag van  $(31,15/26,60) \times f 161,93 = f 189,61$  per week.

Bijna „27 guldens” erbij sinds 1965, kan men dan juichen. Maar in werkelijkheid houdt men precies hetzelfde aandeel in de nationale bestedingen als in 1965.

En als de organisaties nu eens heel hard hun

2) Hierbij komen nog de verhoogde kinderbijslag en andere nieuwe of verhoogde sociale verbeteringen. Dat zijn tenminste echte zaken om over te praten en daarvoor hebben wij veel waardering. Maar de besprekingen over het bedrag van het eigenlijke loon komen neer op praten over loon dat zal worden uitbetaald in steeds verder uitgeholde guldens en met dat spelletje, dat alleen maar financiële deskundigen kunnen begrijpen, moet men het volk niet in de war brengen.

We ontkennen natuurlijk niet dat er vandaag veel meer overvloed in onze maatschappij is, dan b.v. twintig jaren geleden. Daar zeggen we alleen maar goed van. Er zijn bekwame directeuren, vakarbeiders en stafmensen, die de economische ontwikkeling hebben doorgevoerd en daár gaat onze kritiek dan ook helemaal niet tegen. De overvloed maakt dat veel mensen meer kunnen kopen dan vroeger. De prijzen gingen wel omhoog, maar de lonen nog meer.

Maar de zaak wordt voor een gewone landgenoot volkomen onoverzichtelijk, omdat hij er geen flauw idee van heeft wat de waarde van een gulden over 2 of 5 jaar zal zijn. Zo wordt hij wel gedwongen om van de ene dag in de andere en van de ene schijn-loonronde naar de andere te leven. Hij blijft een onmondig kind, dat afhankelijk is van wat de grote heren en geldmanipulatoren goed hebben gedacht.

best doen en alles op alles zetten en er een paar procent extra bij „veroveren”?

Dan laat het partijenblok doodkalm de waarde van de guldens een beetje verder zakken en is men weer even ver. Zo maakt men ons volk gelukkig met de illusies van holle en nikkelen guldens, terwijl alle gespaard geld telkens weer verder aan waarde verliest.

## 5. IN DE BUITENLANDSE POLITIEK WILLEN ZE LANDEN MET EEN CHRISTELIJKE BESCHAVING OPOFFEREN AAN REVOLUTIONAIRE EN IMPERIALISTISCHE MACHTEN.

Het onrecht dat de Zuid-Molukkers is aangedaan en de verdrukking, die de Papoea's op West-Nieuw-Guinea ondervinden, terwijl nog praktisch niets is gedaan voor de voorbereiding van de volksstemming, wekt weinig medegevoel bij de oude partijen. Ook het feit, dat op West-Nieuw-Guinea nog enige jaren geleden aan een christelijke beschaving onder de Papoea's werd gebouwd, tillen zij niet zwaar. De belangstelling voor de grote revolutionaire macht Indonesië is groter.

Ook proberen sommige buitenlandse politieke deskundigen van de oude vijf zich bezig te houden met het Amerikaanse beleid inzake Vietnam. Als stuurlui aan wal mompelen ze, dat de Amerikanen Vietnam maar moeten verlaten en de christenen daar het beste aan de opdringende revoluties kunnen overgeven. Maar het zou beter zijn als zij hun mond hielden of andere suggesties deden om de strijd in Vietnam tegen revolutie en communisme op principiële wijze te steunen. Want als Z.-Vietnam onhandelbaar wordt en als Amerika gedwongen wordt dit land over te laten aan de communisten, komt het Westen weer meer geïsoleerd te staan in de wereld. En dit is het ideaal van de Chinese communisten. Zij willen de wereld steeds verder beheersen, ook Z.-Amerika, en willen het versteldijkte N.-Amerika en West-Europa insluiten en isoleren van de wijde woongebieden in de overige wereld.

Ook vinden de partijblok-deskundigen vandaag geen woord slecht genoeg om Zuid-Afrika te bekladden. Men wil er niet van horen, dat de Zuid-afrikaanse regering juist probeert het grondgebied te verdelen om de cultureel sterk verschillende Bantoe-volken en de Afrikanen elk hun eigen onafhankelijk gebied te geven. In de plaats daarvan legt men de vinger eenzijdig bij de tekortkomingen van het Zuidafrikaanse beleid en probeert men de Afrikanen aan ons volk voor te stellen als rassenfanatici en slavendrijvers. De duidelijke nationaal-gereformeerde en christelijke elementen in de Zuidafrikaanse regeringspolitiek stellen zij voor als nazidom, omdat die politiek niet liberalistisch en ook niet socialistisch is. Waar zij het op aansturen, is dat Zuid-Afrika de revolutie over zijn grondgebied laat spoelen, om er een tweede Kongo van te maken, waar het nihilisme en het materialisme zullen triomferen en waarin het christelijk leven zal zijn geïntegreerd en ondergegaan.

Ook voor de handhaving van onze eigen nationale onafhankelijkheid valt van het blok der oude vijf helaas niet veel positiefs te verwachten. Al van 1949 af hebben de leden van het partijenblok met buitenlandse belangstelling zich aangesloten bij de Beweging der Europese Federalisten. Eensgezind hebben zij ervoor gewerkt, dat ons volk het hoofd zou steken in de strik van de Europese politieke integratie met mogelijkheden, die door hun revolutionaire en imperialistische verleden een heel andere politiek willen dan ons in de kern nog veelal godsdienstige en vrijheids-lievende volk. Maar de „buitenlanders” van het partijenblok staan zo ver weg van ons volk, dat ze niet stilstaan bij de enorm storende gevolgen, die een Europese federale politiek met een polynationale bevolking voor ons land zal hebben. In deze federatie zouden waarschijnlijk Frans en Duits de voornaamste werktalen worden (met het Nederlands alleen voor plaatselijk gebruik van de gewone man) terwijl een grote teruggang van de betekenis van ons Oranjestad zou zijn te verwachten en ook van het rekenen met de bijbelse normen in de politiek.

Als het aan de Europese federalisten uit het partijenblok had gelegen, zou de E.E.G. reeds tot een supranationale Westeuropese staat zijn uitgebouwd en zouden we zijn geregeerd uit Straatsburg of Brussel. Maar als gevolg van de houding van de Franse president De Gaulle is dit niet gelukt. Nog steeds zijn wij — Gode zij hiervoor gedankt — een onafhankelijke staat, waarvan Oranje de soevereiniteit draagt. Maar nu Amerika zich meer en meer begint los te maken van Europa valt het te vrezen, dat Frankrijk en Duitsland een steeds grotere machtspolitiek in West-Europa zullen ontplooiën. En hoewel wij het met een minister van buitenlandse zaken als Mr. Luns slechter hadden kunnen treffen, zijn wij nauwelijks gerust, dat het partijenblok opgewassen is tegen Europese imperialistische druk op ons land. De federalisten zijn bovendien met vele banden verbonden met de Europese Commissie, die een invalspoort is voor invloeden van de Franse, Duitse en Italiaanse politiek in ons land.

## 6. ZE ZIJN WEL ALLEMAAL ANTI-FASCIST, MAAR ZE ZIJN HET ALLEEN MAAR NEGATIEF, EN DAARDOOR GEVEN ZIJ VRIJ SPEL AAN DE ANARCHIE.

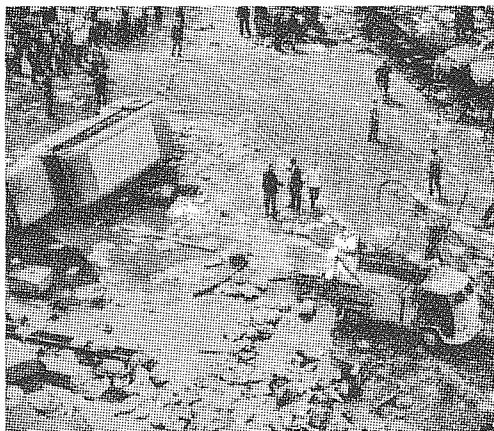
De met de Partij van de Arbeid en V.V.D. samenwerkende partijen van het blok weten nog uit de oorlogsjaren, dat zij tegen het fascisme moesten zijn en tegen de nazi's van Hitler. Ze worden dan ook niet moe ons in reeksen van boeken, films en tentoonstellingen de gruwelen voor te schilderen van het fascisme.

Wij vinden dat anti-fascisme en anti-Hitler-zijn vanzelfsprekend en uitstekend, maar dan moest dit vandaag ook gekoppeld zijn aan anti-materialisme, anti-wetteloosheid, anti-nihilisme en anti-alles wat zich verzet tegen de normen van de God

uit de Bijbel. Anders is het helemaal niet actueel. Hitler is tenslotte al 22 jaar dood.

Maar de christelijke partijen van het blok zijn door de socialistische en liberalistische omhelzing zo zielloos geworden, dat ze wel negatief kunnen waarschuwen tegen het fascisme, maar niets positiefs aanvoeren om hiertegenover te stellen.

Zo komt het dat tal van overheden zeer aarzelend staan tegenover nihilisten, pacifisten en anarchisten, die het „anti-fascisme” als dekmantel gebruiken om zowel het gezag als de morele over-



Na de belegering van De Telegraaf op 14 juni 1966. Als het gezag ontbreekt, ontstaat een ruïne.

tuigingen van ons volk in een verdacht licht te plaatsen. Politie-agenten zijn vergeleken met SS'ers en fascistten, terwijl het gooien met rookbommen en het ontluisteren van nationale monumenten werd voorgesteld als een demonstratie van democratische gezindheid. Maar de leiders van het partijenblok wisten niet hoe zij hiertegen moesten optreden en een minister-president nodigde provo nr. 1 bij zich op bezoek.

Onder invloed van het negativisme van de oude vijf worden veel jongeren vandaag opgevoed in een half anarchistische sfeer, waar gehoorzaamheid aan het gezag, seksuele zuiverheid, vlijt, eer, trouw, moed, het onderhouden van de zondag en van alle burgerlijke deugden die de Bijbel noemt, worden voorgesteld als vormen van vals autoriteitsgeloof en fascisme. Geen wonder dat de zondag zowel tijdens de kerkdiensten als daarna wordt gemaakt tot dag van het verkeer en van vermoeiend vermaak.

De overheid doet er weinig aan om de zondagviervers in elk geval te laten blijken dat de dag des Heren een dag is waarop in normale gevallen wordt gerust van de beslommeringen in de week. Zelfs helpt zij door deelname aan internationale conferenties op de zondag eraan mee, dat beroeps-

arbeid op de zondag niet langer als een verkeerde zaak wordt gezien.

Het partijenblok is er verantwoordelijk voor, dat er zolang op schandalige manier is gesold met het regerende Oranjehuis. Daarbij deinsden de heren er zelfs niet voor terug politieke touwtrekkerij te bedrijven over het inkomen van de Kroon en over de vrije inrichting van het Huis van de Koningin. De partijen van het blok hebben zich al zover aangepast aan de anti-gezags-theorieën, dat ze op het juiste moment de innerlijke kracht misten om aan de jongeren duidelijk uit te leggen wat Oranje betekent voor volk en staat. Het blok probeert door allerlei kleine veranderingetjes het zwaartepunt van de regering van onze staat te verleggen van de Koningin naar de minister-president (b.v. minister Cals), die „resideerde” in het Catshuis en die zich liet aanleunen, dat in het koninklijk benoemingsbesluit van de ministers werd vermeld, dat de benoeming op voordracht van hem was geschied.

### **Geen van de vijf oude partijen durft echte oppositie te voeren.**

De aanvoerdere van de vijf oude partijen weten heel goed, dat het politieke systeem in ons land is vastgelopen, en dat het geen aantrekkingskracht meer heeft op de kiezers, die er afwijzend of lauw tegenover staan. Uit deze partijen klinken vaak de meest tegenstrijdige voorstellen op en de kiezer krijgt de indruk, dat men het niet zo goed meer weet.

De leiders van de V.V.D. proberen zich nu heel principieel als oppositiepartij op te stellen. Ze zeggen, dat zij heel anders zijn dan de P.v.d.A.-mensen en dat ze heel wat anders zullen brengen.

Maar dit is een aardig sprookje voor de stembus en ze voeren helemaal geen echte oppositie. Oud-minister mevr. drs. F. J. Schouwenaar van de V.V.D. verklaarde, dat velen in de P.v.d.A. en de V.V.D. niet ver van elkaar liggen, „het waren nuances die verschillen”. Het is daarom niet toevallig, dat b.v. prof. Oud van de V.V.D. voor de oorlog links-liberaal was, na de oorlog rechts-P.v.d.A. en nu burgerlijk-liberaal. En in de beide eerste kabinetten-Drees had de V.V.D.-minister Stikker zitting. Als het erop aankomt, doen V.V.D. en P.v.d.A. vrijwel hetzelfde; veel leidende Volkspartij-democraten willen óók geleidelijke afschaffing van de moraal, opoffering van onze onafhankelijkheid, toenadering tot het republikanisme, afstoten van Suriname, inflatie, dirigisme en bevoordeling van de belangen van de bovendrijvende groep (voor V.V.D. en P.v.d.A. elk een andere groep) en dus niet in de eerste plaats van het hele volk.

Toch roepen vandaag zowel de aanvoerdere van de V.V.D. als de socialisten aan de christelijke partijen toe, dat zij al vóór de verkiezingen moeten zeggen of zij zullen meegaan met de V.V.D. dan wel met de P.v.d.A.

Nu is het bekend, dat de heren Roolvink (A.R.P.) en Schmelzer (K.V.P.) op zulke uitnodigingen plachten te antwoorden, dat voor hen libe-

ralisme en socialisme lood om oud ijzer zijn.

Maar de grote rem op de verdere ontwikkeling van ons volk is, dat de leiders der drie grootste christelijke partijen niet verder durven te gaan. Zij zouden moeten antwoorden, dat zij er niet over denken om met een van deze partijen mee te gaan (tenzij op voorwaarden, die door de christelijke partijen vooraf als duidelijke christelijke politieke voorwaarden zijn bekend gemaakt). Het is nu immers voldoende gebleken, dat de rooms-rose politiek de toekomst van ons volk volstrekt uitzichtloos maakt. Maar deze grootste christelijke partijen deinzen ervoor terug om zich realistisch tegen de politiek der liberalisten en socialisten te keren. Want daarmee zouden zij moeten riskeren, dat er een harde strijd tegen het systeem moet worden gevoerd in ons land, en dat zij misschien wel een jaar of tien in de oppositie zouden moeten gaan.

En dat willen de grote politieke leiders helemaal niet. Zij willen blijven mee-regeren, op een basis zo half tussen het liberalisme en het socialisme in. Men moet het zich maar voorstellen: de Katholieke Volkspartij tien jaar in de oppositie! Of de C.H.U., waarvan fractievoorzitter Mr. H. K. J. Beernink thans wel een schijn-oppositie voert, maar al een jaar geleden de weg openhield naar een kabinet samen met de P.v.d.A. (interview Het Vrije Volk van 16 jan. 1966).

De kwestie is, dat de leiders van het partijenblok voor niets zo bang zijn als voor een reis door de woestijn, waar geen carrière wordt gemaakt, en waar wel een goed geweten, maar geen eer en ogenblikkelijk succes zijn te vinden. Dat hun onprincipiële houding het volk bederft en in verwarring brengt, is een zaak, waarvan zij niet willen horen.

### **Ons volk zal bij de strijd tegen het partijenblok de rijen moeten sluiten.**

Wij hebben de moeilijkheid van het voeren van een realistische oppositie tegen het rood-rose regiem nooit onderschat. Deze moeilijkheid is niet, dat de leiders van zo'n echte oppositie dan weinig kans krijgen om „mee te regeren”.

Maar de moeilijkheid is, dat ons volk er niet komt door alleen maar te zeggen, dat het anti-P.v.d.A. en anti-V.V.D. is. Wie enkel negatieve kritiek levert, komt tot dezelfde nihilistische fout als de anti-fascisten. D.w.z. hij is alleen „anti” en waar hij vóór is, moet nog worden uitgezocht.

Toch kan niemand een regeer-systeem veranderen, een verkeerd regiem onttrennen, als hij niet een nieuwe schaduwregering heeft klaar staan om de oude te vervangen. Anders ontstaan alleen maar verwarring, puinhopen en onvoorstelbare willekeur. Dat willen de provo's, de anarchisten en de fascistten.

In nationaal-gereformeerde kring heeft men de ontwikkeling, waar we vandaag voor staan, reeds lang geleden zien aankomen. Al tussen de beide wereldoorlogen waren er, die zagen, dat het zou gaan mislopen met onze politiek, ook toen nog grote massa's verheugd achter de vooroor-

logse politiek van Dr. Colijn en Prof. Oud aanliepen.<sup>3)</sup>

Vanuit die kring heeft men kort voor de oorlog een aantal bezwaren ontwikkeld, waaraan echter in anti-revolutionaire kring weinig aandacht werd besteed. Men was toen al voorzichtig begonnen een verkeerde koers in de slaan en wilde dat niet veranderen. Maar na de oorlog gebeurde er wat was voorspeld: de grote christelijke partijen, die verkeerde politieke programma's hadden, gleden af naar links en capituleerden de één na de ander op het anti-socialistische en anti-liberalistische front. De nationaal-gereformeerden in de politiek, die het spoor van Groen van Prinsterer wilden vervolgen, hebben toen gezocht naar kansen om de christelijke partijen te bewegen hun anti-revolutionaire post aan het front weer in te nemen.

Die kansen bleken er niet meer te zijn. Daarom traden zij in 1948 uit de A.R.-partij en daarmee uit het blok, dat toen reeds in de maak was, en vormden het zelfstandige G.P.V. Sindsdien is hun werkzaamheid er rechtstreeks op gericht, dat onze regering een nationaal-christelijke politiek gaat voeren en daarvoor het socialisme en liberalisme als zodanig als regeringspartner zal opgeven.

Nu begrijpt het G.P.V. heel goed, dat het niet in staat is om alléén oppositie te voeren. Want de oppositie moet zo worden gevoerd, dat het partij-blok hiervan schrikt en ten slotte inziet dat het zo niet verder kan. Daarvoor is een versterking van de oppositie nodig rond een verenigd program, dat niet alleen maar negatief is, maar dat behoorlijk diepe wortels heeft in het Evangelie en dat aansluiting geeft op de nationale tradities van ons volk.

Toen in januari 1966 het Nationaal Evangelisch Verband (N.E.V.) werd opgericht, zag dit dat deze versterking nodig was en dat versnippering van krachten moest worden voorkomen. Daarom wijst het N.E.V. in de oppositiestrijd dezelfde weg als het G.P.V. en met eenzelfde nationaal program.

Wij (d.w.z. G.P.V. en N.E.V.) bevelen allen die oppositie willen voeren tegen het blok van de vijf oude partijen aan dit voorbeeld te volgen. Het volk zal bij de strijd tegen het partijenblok de rijen moeten sluiten. Anders blijven wij machteloos. Individualisme helpt hier niet. Het volk zal zich moeten afkeren van een systeem dat naar zijn eind loopt. En tevens zal het zich moeten verza-

melen rond een positief program, dat goed aansluit op ons volksleven en waarin staat wat wij positief in de plaats van de politiek van de „Oude Vijf” willen stellen.

Daarom komen wij nu voor het gehele volk, ongeacht afkomst, ras, kerkelijke gezindte of maatschappelijke positie met het volgende program van nationale activering en bestrijding der verwarring

## VOOR VORSTENHUIS EN VADERLAND.

### 1. Erkenning van het eigen doel van het volk.

Wij zijn een volk dat dicht opeen woont. Gemiddeld in ons hele land wonen er 360 landgenoten op een vierkante kilometer. In de Randstad zijn het er bijna 1000. Daardoor kunnen we niet zo vrij en op onszelf leven als we soms wel zouden willen, maar zijn een bepaald aantal overheidsregelingen onvermijdelijk. Die regelingen worden minder drukkend als wij van elkaar weten, dat wij als landgenoten samen een doel hebben waarheen wij op weg zijn, en dat ons als volk verbindt, dat ieder een vooruitzicht geeft op een goede toekomst en dat ons leven omhoog trekt.

*Dat doel is dat het hele land en verder in de eerste plaats Suriname en de Ned. Antillen op voortvarende manier tot verdere ontwikkeling worden gebracht, om daardoor publiek de hoge God te loven, die kracht geeft tot het werk, en die gekend wordt uit het Evangelie, uit de Tien Geboden en uit al hetgeen de Bijbel ons zegt.*

De regering moet als hoofd van de openbare samenleving in de eerste plaats voorzieningen treffen, die het mogelijk maken, dat ieder op zijn plaats kan meewerken aan de verdere ontplooiing van het land. Daarom is o.a. de bevolkings-spreiding in ons land een zaak, die de regering voortdurend moet bezighouden. De industrialisatie en ontplooiing van gebieden buiten de Randstad Holland moet steeds worden gestimuleerd, zodat de ruimte die er op ons grondgebied is, zo goed mogelijk wordt benut, terwijl ongezonde concentraties van de bevolking in nauwe ruimten van ons land moeten worden tegengegaan.

Ook moet de overheid zelf publieke ontwikkelingswerken uitvoeren op het gebied van wegen en waterbouw en op andere gebieden. Voor zulke ontwikkelingswerken moet de overheid veel aandacht vragen van het volk. Maar dan zal zij daarbij niet de werkende mens moeten vereren, maar de Naam van God groot moeten maken door Hem te erkennen als degene, die de uitkomst van het werk bepaalt. De houding der regering moet erop gericht zijn het materialisme uit het openbare leven terug te dringen.

Het is tevens nodig dat zulke ontwikkelingswerken behoorlijk tot de verbeelding van het volk kunnen spreken. Daarom kijken wij ook voorbij de grenzen van ons land in Europa. Maar als wij de wereld aan de andere kant van de Nederlandse grenzen willen bewerken en ontwikkelen, ligt onze eerste taak in Suriname en in de Ned. Antillen, waarmee wij onder Oranje en door het Rijksstatuut verbonden zijn.

3) Nationaal-Gereformeerd is de politieke richting, waarop het G.P.V. aansluit. Zij het **gereformeerd** omdat zij vasthoudt aan de christelijke leer, die in de 16e en 17e eeuw opnieuw in de kerk bovenkwam. Dit was mogelijk door het opnieuw gaan lezen van de Bijbel en doordat de middeleeuwse christelijke leer werd gereformeerd (d.w.z. volgens de Bijbel in een betere staat gebracht). De Bijbel en de belijdenis van de gereformeerde kerken vormen de grondslag van de gereformeerde politiek. En die politiek is nationaal-gereformeerd, omdat zij niet alleen maar bedoeld is voor de leden van het Geref. Pol. Verbond, maar omdat zij voor de regering van het gehele volk praktische nationaal-christelijke doelstellingen wil geven.





Het Kerkplein met N.-H. kerk in Paramaribo (Suriname)

Die taak mag niet worden verwaarloosd als gevolg van overmatige aandacht voor Indonesië. Met Indonesië zijn wij niet door een statuut verbonden en is er ook niet de soort van culturele en taalovereenstemming, die er met Suriname en de Ned. Antillen wel is.

Als wij dit doel, nl. de ontwikkeling van alle drie rijkscdelen der Nederlanden tot eer van de allerehoogste God, goed kennen, en als de overheid door haar publiciteit ook haar best doet alle landgenoten van de vorderingen voor dit doel op de hoogte te houden, weten wij ten minste waar wij naar toe gaan, en waarom allerlei regelingen daarvoor nodig zijn. Dan behoeven wij ons niet langer onbelangrijke nummers te voelen onder overheden en ministers, die twijfelen en aarzelen, en daardoor hun gezag niet kunnen bewijzen.

Erkenning en bevordering van dit doel geeft voor het volk aansluiting op de beste tradities van zijn voorouders, die in hun tijd en op hun manier ook ervoor hebben gewerkt, dat ons land zijn roeping onder de volken zou vervullen.

Erkenning van dit doel is erkenning van het nationaal-christelijke en ook universele doel, dat Christus als Koning der koningen aan volk en staat opgeeft: De eer is aan God en gezegend is het vaderland dat dit zegt.

Een andere toekomst, die de zelfzucht kan overwinnen en verbondenheid en vrede tussen de mensen kan brengen, is er niet. Dit doel is zo universeel, dat uitvluchten voor overheidspersonen om niet op de een of andere manier ambtelijk te willen meewerken aan het naderbij brengen ervan, niet kunnen baten. Met die uitvluchten bevorderen zij alleen maar verwarring.

## 2. Erkenning van het onderling verschil tussen de diensten van kerk en staat.

Er moet z.g. scheiding zijn van kerk en staat; d.w.z. erkenning van het onderling verschil tussen de diensten van elk van beide. Er moet vrijheid zijn van godsdienstig belijden voor alle landgenoten en een blijvende grondwettelijke waarborg voor alle daarmee samenhangende geestelijke vrijheden. Geen kerk of geestelijke secte mag een dwingende macht in onze samenleving vormen. Bij het benoemingsbeleid mag geen discriminatie worden toegepast op grond van geloof.

## 3. Eerbiediging van de grondwettelijke koninklijke macht.

Pogingen van moderne anarchisten om op de straat, met rookbommen en in geschriften of televisietoespraken het aanzien van alle gezag, tot zelfs dat van het regerende Huis van Oranje omhoog te halen, moeten zonder aarzelen worden onderdrukt. Overheidspersonen, die te weinig overtuiging bezitten om hiertoe opdracht te geven, moeten worden vervangen door bekwaamere personen. De plaatselijke overheden behoren bovendien te kunnen beschikken over voldoende politiemacht. Hiervoor is uitbreiding van de burgerlijke en militaire politie noodzakelijk, en omdat grote bekwaamheid van de politie wordt geëist, moet worden nagegaan of hun bezoldiging hiermee overeenstemt.

We willen blijven leven in een vrije Nederlandse staat, en daarom willen wij onze hoogste staatsinstellingen, waartoe in de eerste plaats de grondwettelijke koninklijke macht behoort, niet laten vernietigen door onverantwoordelijke anarchisten en straatbandieten. Bescherming van onze hoogste staatsinstellingen dient *volstrekt voorrang* te krijgen bij de ministers en plaatselijke autoriteiten.

Niet alleen door politiemaatregelen, maar ook door goede voorlichting moet de regering bijdragen tot de eerbiediging van de koninklijke macht. De koningin regeert bij de gratie Gods, zoals boven elke wet staat, en zij zweert bij haar ambtsaanvaarding aan God almachtig, dat zij de grondwet zal onderhouden, de onafhankelijkheid van het land zal verdedigen en de vrijheden en rechten van het volk zal beschermen. Daarom heeft de koningin het recht om oppertoezicht uit te oefenen, d.w.z. erop te letten of de regeerders handelen in overeenstemming met de grondwet en de roeping, die de staat van Godswege heeft. Niemand kan dit oppertoezicht beter uitoefenen dan Oranje, door wie wij worden herinnerd aan de beste gebeurtenissen uit de volkshistorie uit de tijd van Willem de Zwijger, de Koning-Stadhouder en Wilhelmina.

Dit oppertoezicht in overeenstemming met de grondwet tast onze volksovrijheden niet aan, maar beschermt ze. En omdat de plaats van de koningin zo hoog is in ons staatsbestel, zijn er nog genoeg mogelijkheden om op enige afstand onder haar hoge oppergezag door middel van de uitslag van vrije verkiezingen praktische beleidsvormen in het leven te roepen en zelf verantwoordelijkheid te dragen.

Een representatief paleis voor de koningin moet worden ingericht nabij de regeringscentra in Den Haag. Verbouwing van het Catshuis met dit doel verdient aanbeveling, terwijl voor de minister-president een minder representatieve woning voldoende is.

## 4. Geen loswrikken van de bepalingen van onze grondwet.

In onze grondwet, die is ontstaan in de liberale vorige eeuw, staat helaas geen vermelding van het doel van de staat en van het volk. Toch hebben we zo'n vermelding in deze tijd meer dan ooit



nodig. Want de crisis is in ons regeersysteem gekomen als gevolg van de doorwerking van socialistische en liberalistische regeer-ideeën, die het regeerbeleid ondoorzichtig maken, zodat de kiezers het niet goed kunnen begrijpen. Soms gebeurt het zelfs, dat de leiders van de grote partijfracties in de Tweede Kamer en de ministers (die graag de koningin op sleeptouw zouden willen nemen) samen gaan overleggen. Dan weet het volk niet wat er gezegd wordt en ziet het alleen maar voor zich een kluwen van overleggende en in ons volk bovendienzende eenheidsgroepen, die samen de dienst uitmaken. Grote principiële lijnen kan men niet zien en de tabellen, grafieken en rapporten, waarmee regerende deskundigen de beslissingen van de overleggende functionarissen toelichten, zeggen het volk op die manier weinig of niets.

Verschillende personen uit de vijf oude partijen willen het nu nog erger maken doordat zij aanbevelingen verrichten voor een „Proeve van een nieuwe grondwet”. In deze „proeve” is het aantal artikelen verminderd van 205 tot 90. Hierdoor wordt in de grondwet veel minder vastgelegd en wordt het voor de regerende functionarissen gemakkelijker gemaakt om gewoon naar bevinden van zaken te handelen, zonder dat van te voren vastligt hoe zij moeten handelen.

Het gevaar voor de vorming van allerlei klieken, waarvan de macht niet valt te controleren, wordt zo groter in plaats van kleiner.

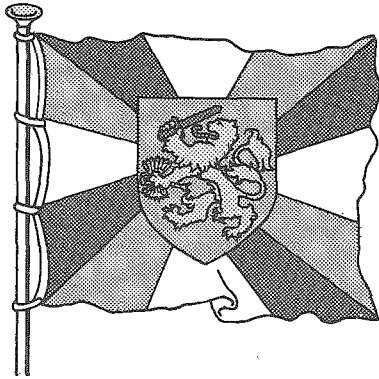
Wij zijn daarom tegen het loswrikken van de bepalingen van onze grondwet. Wij willen in de plaats daarvan dat de grondwet juist zo wordt herzien, dat het regeerbeleid langs meer principiële lijnen tot stand komt, die iedereen kan begrijpen. Daarom willen wij, dat het doel van staat en volk wordt vermeld in de grondwet, b.v. doordat hierin wordt geschreven, dat de overheden dienaar Gods zijn, die uitvoering geven aan een beleid dat overeenkomt met Gods universele wet, die in het gebod der liefde tot God en de naaste is bekend gemaakt door Christus. En daarom willen we, dat er een behoorlijke regeling komt van het grondwettelijke opertoetsicht door de koningin (met behoud van de parlementaire volksinvloed).

##### 5. Bescherming van vaderland en koninkrijk.

De regering moet de volksontmijnde pacifistische propaganda binnen en buiten onze militaire formaties tegengaan door o.a. goede voorlichting over de betekenis van onze krijgsmacht en door van de militairen een gedrag te eisen, dat geheel overeenstemt met hun mooie taak. De regering moet duidelijk maken, dat zij als overheid het volk moet beschermen en ook in het openbare leven moet activeren bij zijn opbouw. Volk en krijgsmacht moeten dan weten dat de militaire eenheden in vredetijd afdoende strijdbaar moeten blijven, i.e. niet alleen om daardoor paraat te zijn in tijden van plotseling opkomend gevaar, maar 2e. ook om daardoor de hoogheid te laten zien van het doel waarop het leven van de staat moet worden gericht. Zo kunnen de militairen op vreed-

zame wijze tot de activering van het volk bijdragen.

Legerpredikanten en aalmoezeniers mogen niet worden beschouwd als moreels-officieren in overheidsdienst. Want de moreelsofficieren moeten de commandanten zelf zijn. Daarom moet de regering ervoor zorgen dat de toekomstige comman-



Een der vlaggen, die in de 17e eeuw door ons land werd gevoerd.

danten zo worden opgeleid, dat zij het doel van het militaire ambt in vredes- en oorlogstijd op bijbels verantwoorde manier kunnen duidelijk maken. Als zij ervoor zorgen dat het moreel der militairen goed is, en als de militairen weten dat zij een gemeenschappelijk doel hebben, behoeft de krijgstucht geen kadaver-discipline te zijn en is een vorming van militaire robots onnodig.

Terwille van de bescherming tegen sommige soorten van machtspolitiek, waartegen de bondgenoten van de NAVO geen zekerheid geven, moet de overheid voor de kosten voor het onderhoud van zowel het zelfstandige als van het geïntegreerde deel van onze militaire verdediging voldoende gelden vragen. Die kosten hoeven niet de sluitpost te worden van onze begroting. Verder is het nodig, dat er voldoende materieel beschikbaar is om regelmatig militaire oefeningen te kunnen houden, zodat de tijd die militairen in dienst doormaken, ook volledig wordt benut. Ook de burgerlijke verdediging moet door de regering op voldoende peil worden gebracht, terwijl hier ook de belangstelling van het volk voor moet worden aangemoedigd. Men moet de Nederlandse industrie steunen door deze zoveel mogelijk bij de materieelvoorziening van onze militaire en burgerlijke verdediging te betrekken.

Ook moet men beginnen met de uitbouw van onze land- en luchtmacht tot een *Rijksland- en -luchtmacht*, met geïntegreerd personeel en met eenzelfde taak in de drie rijkssdelen Nederland, Suriname en de Ned. Antillen. Overleg hiervoor dient bij de betreffende regeringen van Suriname en de Antillen te worden aangevraagd, zodat er ook in Suriname voldoende *Rijksnederlandse* grenscontrole (b.v. bij de grens met Guyana) kan zijn.

De regering moet verder zoeken naar een mo-

gelijkheid, om oudere militairen, met behoud van rang en actieve status, in regeringsdienst in te zetten voor functies die passen bij hun leeftijd. Zij moeten niet worden vastgehouden op plaatsen waar jongeren een roeping hebben, maar moeten in hun hoedanigheid van militair en vertegenwoordiger van de overheid, op andere plaatsen zinvol werk verrichten, zodat een zeer vroege pensionering niet nodig is.

#### 6. Bestrijding van de tuchteloosheid onder ons volk.

Communisten, die volgelingen zijn van buitenlandse mogendheden en die daarom staatsgevaarlijk zijn, moeten uit verantwoordelijke openbare functies worden geweerd.

Het gevaar dat allerlei lanterfanterij en nihilisme om zich heen grijpen moet worden ondervangen. Daarom moet de regering zoeken naar mogelijkheden, die leiden tot een mobilisering van jongeren, die in hun eigen studie, beroep of verenigingsleven geen voldoende bevrediging vinden. Hierbij is de regering er voor haar deel voor verantwoordelijk, dat die mobilisering geschiedt met behulp van bekwame leiders, die de roeping van het volk verstaan en de Bijbel eerbiedigen.

Tegen gewelddadig of gewelddoos verstoren van de openbare orde dient direct te worden opgetreden. De regering moet het correcte handelen van het politiepersoneel kunnen waarborgen, maar aan de andere kant de politie in bescherming nemen tegen anarchistische uitwassen van de publiciteitsmedia. Strengere keuring is nodig voor televisieprogramma's, die door het aanprijzen van genotzucht, en door negativistische spot en verguizing van de christelijke normen voor de samenleving het volksleven bederven. Z.g. populaire discussies over homoseksuele praktijken, die de zedenverwildering in de hand werken, mogen niet in de publiciteit worden toegelaten. De controle op de verspreiding van pornografie moet worden verscherpt om een leeftijdsgrens voor de verkoop van contraceptieve middelen dient te worden gehandhaafd of heringevoerd. Aan de propaganda voor geboortebeperking mag de overheid in geen opzicht steun geven.

De overheid moet door de zondagsrust in haar diensten in acht te nemen, een voorbeeld zijn voor het volk.

#### 7. Nakomen van de zelfstandige roeping van ons land in de wereld.

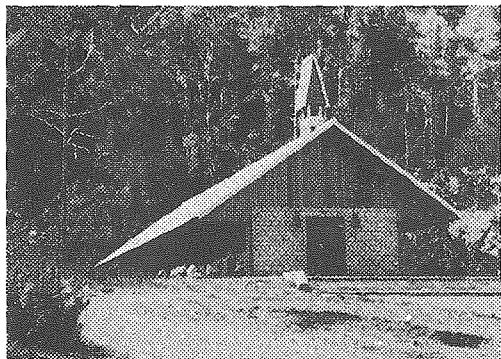
Onze buitenlandse politiek moet een zelfstandigheidspolitiek zijn. Dat betekent niet dat het sluiten van bondgenootschappen voor een bepaald doel moet worden afgekeurd, of dat de erkenning van een internationaal gerechtshof onjuist is. Deze zelfstandigheidspolitiek is geen neutraliteitspolitiek, maar een politiek die moet volgen uit de erkenning van Christus als Koning van koningen en volken. Van dit laatste uitgaande moet de regering in internationale vraagstukken zelfstandig positie kiezen, en daarbij niet worden gehinderd door godsdienstloze boven-nationale instellingen, zoals b.v. een Europese politieke federatie

zou zijn.

Om dit zelfstandig positie kiezen te ondersteunen moet onze regering streven naar een internationaal machtsevenwicht. Daarom moeten wij het Noord-Atlantisch Verdrag loyaal nakomen, en niet toegeven aan pacifistische druk om in 1969 gebruik te maken van de mogelijkheid om een einde te maken aan het lidmaatschap van de N.A.V.O.

Niettemin moet onze regering rekening houden met de mogelijkheid, dat Amerika zich min of meer terugtrekt uit West-Europa, met als gevolg, dat de macht van onze directe burens Frankrijk en Duitsland meer voelbaar wordt. Het is jammer, dat in de E.E.G., die ons met Frankrijk, Duitsland en Italië verbindt, veel te weinig aandacht aan het voor ons zo noodzakelijke machts-evenwicht is geschonken. Daarom moet de regering o.a. 3 dingen doen: a) ze moet de politieke druk die door middel van de E.E.G.-organen over ons land komt, zoveel mogelijk tegengaan, o.a. door een kostenbesparende vereenvoudiging van de E.E.G.-organisatie voor te stellen en door aan te dringen op een wijziging van het Verdrag van Rome, zodat de besluiten van de Ministerraad der E.E.G., wanneer zij invloed hebben op de nationale begrotingen, afhankelijk worden gesteld van goedkeuring door de nationale parlementen. Het Europese parlement, dat toch al geen werkelijk budgetrecht bezit, kan dan worden opgeheven. b) Verder moet de overheid een bondgenootschap van ons land met de kleine Noordzeestaten als Denemarken, Noorwegen en België realistisch nastreven, en dit dan ter bevordering van het Westeuropese evenwicht. c) Ten slotte moet onze regering de toetreding van Scandinavië en Engeland tot de E.E.G. bevorderen en aandringen op een verlaging van het gemeenschappelijke toltarief van de E.E.G.-landen met anderen. Hierdoor wordt de moeilijkheid voor ons land, dat wij opgesloten zijn in een klein continentaal blok, minder groot.

De ontwikkeling van de Organisatie der Ver. Naties moet onze regering met een kritisch oog volgen, terwijl zij er voor moet zorgen, dat de Nederlandse afgevaardigden daar niet volgens



Protestantse kerk uit de Nederlandse tijd op Nieuw-Guinea, bij het toenmalige Hollandia.

humanistische, maar volgens bijbelse normen spreken en oordelen. Aan de anti-Zuidafrikaanse stemming in de O.V.N. moet sterke weerstand worden geboden. Onze regering moet de vreedzame ontwikkeling in het zuiden van Afrika bevorderen door steun te geven aan het streven van de Zuidafrikaanse regering naar de vorming van vrije Bantoe Staten, waar de discriminatie is opgeheven. Verder moet onze regering in de O.V.N. aandringen op de eerlijke nakoming van het verdrag met Indonesië over de volksstemming vóór 1969 op Westelijk N.-Guinea. Bij Indonesië moet worden aangedrongen op vrijlating van politieke Papoea-gevangenen en herstel van de staatkundige vrijheden op het huidige West-Irian, ook voor de nu in ons land verblijvende Papoea-leiders. Verder is Nederland de eerst aangewezen mogendheid om de erkenning na te streven van de soevereiniteit van de Republiek der Zuid-Molukken, die in 1950 rechtmatig is uitgeroepen.

Bij het geven van hulp aan onderontwikkelde landen, moet de regering eraan denken, dat onze taak in de verbonden rijksgebieden Suriname en de Antillen ver voorop gaat. Daarna komt West-N.-Guinea en daarna pas de andere landen. Hierbij moet de regering overwegen, dat de geestelijke, morele en culturele factoren in de ontwikkeling van een volk van beslissende betekenis zijn. Daarom moet hulp aan onderontwikkelde gebieden samengaan met voorlichting over de betekenis van Gods universele Wet voor de regering van die landen. Vandaar dat Nederlandse ontwikkelingshulp rechtstreeks moet worden verstrekt, d.w.z. zonder tussenkomst van „neutrale” internationale organen. Als Amerika nog eens bij zijn N.A.V.O.-bondgenoten zou aandringen op steun bij zijn strijd tegen communisme en dictatuur in Vietnam, moet onze regering die hulp wel naar vermogen bieden. In het bijzonder moet hierbij worden gedacht aan hulp, die ervoor kan dienen om aan de Vietnamezen te verduidelijken, dat hun strijd tegen het communisme de christelijke vrijheden voor het volk als voornaamste inzet heeft. Amerika heeft nu meer aan een goede morele en geestelijke ondersteuning van de strijd die het voert, dan aan militairen, die wij natuurlijk nooit in enigszins belangrijke mate zouden kunnen leveren. Amerika heeft zelf militairen en wapens genoeg, maar het godsdienstloze karakter van de politiek, die Amerika in Z.O.-Azië voert, is zijn zwakte.

#### 8. Wijziging van het Koninkrijksstatuut en bevordering van vrije vestiging van alle rijksgenoten in de drie Rijksgedelen.

De tweeslachtigheid in de verhouding tussen het Koninkrijk en de drie landen Nederland, Suriname en de Ned. Antillen moet worden opgeheven. Naast de drie landsparlamenten en de drie landsregeringen dient er een volwaardige rijksoverheid en ook een volwaardig rijksparlament te komen, zodat verwarring tussen het Nederlandse parlement in Europa en het algemene Rijks-nederlandse parlement niet mogelijk is. Een wijziging van het Koninkrijksstatuut is in dit opzicht nodig.

In verband met de grote afstanden binnen het Koninkrijk zouden de ministers aan H.M. de Koningin kunnen verzoeken of zij gedurende regelmatige tijden wil resideren in de hoofdstad van Suriname en in die van de Ned. Antillen.

Verder moet alle steun worden gegeven aan de ontwikkeling van Suriname en de Ned. Antillen, waarbij speciaal ook aandacht moet worden gegeven aan de uitbouw van goed Nederlandstalig algemeen- en vakonderwijs, dat geheel concluderend moet zijn met het onderwijs in de andere rijksgedelen. De voorlichting van de bevolking in de drie rijksgedelen over elkaar en over elkaars levensomstandigheden moet in hoge mate worden verbeterd. Op goede verkeers-verbindingen tussen de drie rijksgedelen moet worden aangedrongen.

Een volwaardige rijksoverheid moet worden ingesteld om het geschil over de grens met Guyana tot een oplossing te brengen.

In de vestigingsvoorwaarden voor Rijks-nederlanders moet naar wederkerigheid tussen de drie rijksgedelen worden gestreefd. Daarom zullen b.v. niet alleen Surinamers zich vrij mogen vestigen in Nederland, maar zal — als een aantal tijdelijke overgangsmaatregelen in acht worden genomen — ook vrije vestiging van Nederlanders in Suriname mogelijk moeten worden gemaakt.

#### 9. Bestrijding van het onrecht der geldontwaarding.

De regering moet ervoor waken, dat de gulden een vaste maat is. D.w.z. dat de geldeenheid zoveel mogelijk in een vaste verhouding staat tot het peil van de nationale bestedingen. Door te zorgen voor een sluitende begroting en dus uitgaven te vermijden als de Staten-Generaal hiervoor niet voldoende belastingen toestaan, en door overmatige schommelingen in het kredietvolume tegen te gaan, moet de regering alles nalaten, dat verdere waardevermindering van het geld in de hand werkt.

Zolang de regering ook door overeenkomsten met het buitenland er nog niet in kan slagen de geldontwaarding helemaal tot staan te brengen, moet zij in elk geval het meten van geld met twee maten onmiddellijk staken, want aan de ene kant gaat onze hele wetgeving ervan uit, dat onze gulden constant blijven, terwijl aan de andere kant deze grondslag van het geldverbintenisrecht door de inflatie juist wordt vervalst.

Daarom moet de regering wettelijk vastleggen, dat leningen, verzekeringen en pensioenen worden afgesloten in constante guldens, die in een vaste verhouding tot het peil der nationale bestedingen staan, en die voor de mensen als *reken-eenheid* kunnen dienen. Dan kan iemand, die 100 gulden naar de spaarbank brengt b.v. na tien jaar ook de hoofdsom ter waarde van 100 onontwaarde guldens terugkrijgen. Verder moet er een herziening van de belastingtarieven komen, zodat de belastingen niet worden geheven over schijninkomens en schijnwinsten, maar over de echte bedragen in constante guldens.

Tevens moet de regering erop aandringen, dat ook in de internationale wereld, waarmee wij

belangrijke handelsbetrekkingen onderhouden, de geldvorderingen zullen luiden in constante reken-eenheden. Ons land moet hierbij echter vóórgaan en in een volgende fase moet onze regering ook de gewone gulden, die het betaalmiddel is, constant maken. D.w.z. zij moet vastleggen, dat de waarde van de gulden als wettig betaalmiddel in ons land binnen zekere grenzen in een vaste verhouding tot de waarde van de constante gulden komt te staan. Zolang er niet over deze grenzen wordt heengegaan, is dan bij het afdoen van geld-schulden een speciale verrekening in constante gulden niet meer nodig. Als het buitenland dan tóch doorgaat met zijn inflatie, moeten de wissel-koersen worden aangepast om nl. te voorkomen, dat het buitenland op kosten van ons volk inflatie-winsten maakt.

#### 10. Vrijheid van ambt en beroep als gevolg van doorbreking der bureaucratie.

De economische en sociale politiek die de regering voert, moet dienen om het volk erbij te helpen, dat het hele land en ook Suriname en de Antillen worden ontwikkeld om daarmee de hoogste eer te bewijzen aan de almachtige en barmhartige God. Dat betekent dat de regering het sociale en economische leven niet bureaucratisch reglementeert met als tijdelijk gevolg de materiële welvaart van de bovendienzende groepen. De vermaterialisering van het leven van het volk moet worden tegengegaan, omdat het volk daaraan te gronde gaat. Materiële welvaart is een middel, om een goed doel na te streven, waar we dankbaar voor kunnen zijn. Maar stoffelijke welvaart moet niet worden gezien als een consumptie-cultuur, waarom het in hoofdzaak gaat.

De overheid moet alle landgenoten die willen werken, daar ook de ruimte voor geven, omdat God wil dat de mensen werken om zo mee te helpen aan de goede vooruitgang van het volksleven. Maar dan moet de regering geen werk, dat de vaklui uit het vrije bedrijfsleven zelf kunnen doen, van hen afnemen en laten uitvoeren door staatsbureaus of andere georganiseerde bureaus of grootbedrijven, die daar geen recht op hebben. Zij kan de gewone landbouwer en de gewone middenstander reeds goed beschermen door vast te houden aan een constante gulden. Dan komt er een einde aan de situatie waarbij het grootbedrijf, dat gemakkelijk aanzienlijke geldschulden aangaat, door de inflatie een extra bevoordeelde concurrentiepositie inneemt. Verder moet de overheid de landbouwers en middenstanders, die naar bedrijfsontwikkeling streven, daarbij helpen.

De publiekrechtelijke bevoegdheden van de organen van de P.B.O. moeten vervallen. Er is natuurlijk niets tegen als de P.B.O. organen dan gewone organisaties zonder verordenende bevoegdheden worden. Beshluten, die van algemene openbare betekenis zijn, kunnen bovendien altijd nog verbindend worden verklaard door de centrale overheid, als dat nodig is.

De regering moet op het gebied van de arbeid

de vrijheid van organisatie beschermen. Want het lijkt of er vandaag alleen maar vrijheid van aansluiting bij de „erkende” organisaties is. Maar de kleine organisaties zijn ook eerlijke organisaties en die moeten ook kans hebben om te werken. De manier om vandaag landgenoten, die hun arbeidsroeping niet materialistisch zien en die daarom niet bij een dusgenaamde erkende vakbond zijn aangesloten, bij de arbeidsvoorwaarden te diskwalificeren, mag de overheid niet goedkeuren.

#### 11. Loonvorming, medewetenschap en sociale rechtvaardigheid.

Als werkloosheid dreigt, moet de overheid het bedrijfsleven aansporen en vooral de bedreiging opheffen door de uitvoering van nationale ontwikkelingswerken en de verstrekking van daarmee samenhangende opdrachten in versneld tempo te bevorderen. Als er daarentegen een tekort aan arbeidskrachten is, moet de overheid tegen gaan dat buitenlandse arbeiders worden binnengevoerd om in dit tekort te voorzien. In de praktijk is het niet mogelijk deze niet aangepaste arbeiders uit het buitenland een gelijkwaardige plaats in ons volk te geven en bovendien is het beter, dat het bedrijfsleven naar modernisering streeft door arbeidsbesparende methodes in te voeren.

Het is goed dat de regering een wettelijk minimumloon vaststelt en zo de landgenoten beschermt, die anders gemakkelijk zouden worden verdrukt. De regering moet tegengaan dat de mensen worden afgescheept met spaarloon of investeringsloon, dat de werknemers niet mogen gebruiken zoals ze zelf willen. Ook moet de regering onnodige prijsopdrijving van de eerste levensbehoeften verbieden. De minister van sociale zaken moet het college van Rijksbemiddelaars kunnen inschakelen om onrechtvaardige loonontwikkelingen, waarvan het volk als geheel grote schade heeft, tegen te gaan. Dit moet de regering doen, maar niet b.v. de Sociaal Economische Raad, die ook in de toekomst geen regeringsverantwoordelijkheid moet dragen.

Maar in het algemeen is de vraag hoe hoog het loon moet zijn, een zaak die de werkgever en de werknemer moeten beantwoorden, al moet dit dan door middel van de organisaties gebeuren. Als die organisaties hierover gaan overleggen, hoeft de overheid in normale gevallen aan dat overleg helemaal niet deel te nemen. Maar de regering moet wel zo snel mogelijk iets anders doen; ze moet zorgen dat er geen inflatie is. Dat betekent dat ze ervoor zorgen moet, dat de totale omvang van de geldcirculatie bij een bepaalde grootte van de bevolking een onaantastbare zaak is, waaraan zij met macht vasthoudt. Zo maakt de regering echte vrije loonvorming mogelijk. Want als de regering op die manier de inflatie tegenhoudt, weten de organisaties bij hun overleg, dat en de prijzen en de lonen in het hele land moeten worden betaald met een beperkte hoeveelheid gulden, die niet zo maar kunnen worden bijgemaakt. De organisaties kunnen dan beter zien dat ze een

grote verantwoordelijkheid dragen en dat er ongelukken ontstaan als ze alleen maar op hun eigenbelang uit zijn.

Het B.B.A. 1945, waarvan men nog steeds uitgaat bij de loonvorming, kan dan verdwijnen en worden vervangen door een nieuw systeem.

De regering moet bevorderen dat ieder van de werknemers die bij een groot bedrijf in dienst is, goed (mede) weet waarvoor het geheel dient van het werk dat hij op zijn plaats in het bedrijf verricht. Daarom is het nuttig als binnen de ondernemingen de ondernemingsraden beter zouden functioneren. De wet op de ondernemingsraden moet hiervoor worden veranderd. Want die raden moeten nu juist dat medeweten behandelen, en dat is voor de werknemer persoonlijk veel belangrijker dan de z.g. medezeggenschap, die alleen maar dient om sommige maatschappelijke bestuurders aan een nieuwe stoel te helpen. Bovendien moet een ondernemingsraad de vertegenwoordiging zijn van alle werkers in het bedrijf en niet b.v. alleen maar een vertegenwoordiging van diegenen, die in de „erkende” bonden zijn georganiseerd.

Er bestaat in deze tijd geen reden om de roeping tot het werk, die iedereen heeft, tegen te gaan door stakingsoproepen. Het lijkt natuurlijk wel makkelijk om bepaalde eisen af te dwingen door toepassing van het wapen van de werkstaking. Maar dat middel is vandaag verkeerd, en dat wordt nu juist in de hand gewerkt als er een wettelijke regeling voor een recht op werkstaking wordt gemaakt. Daarom moet de regering dat niet doen.

De overheid moet subsidie geven voor de bouw van woningen die bestemd zijn voor de minder draagkrachtigen uit ons volk, die de economische huur niet kunnen betalen. Maar dat betekent niet dat de regering in deze tijd de helft van het volk als behoeftig moet beschouwen en voor brede lagen van de bevolking de woningen moet laten bouwen, waardoor de huurprijzen kunstmatig laag blijven. Als de loonvorming erop gericht wordt, dat de werknemer de prijs van de woninghuur kan betalen, moet daarom het aantal te bouwen woningwetwoningen drastisch worden beperkt. Het moet niet zo zijn, dat de particuliere bouwnijverheid niet concurrerend kan bouwen omdat de woningwetbouw extra financiële voordelen heeft (o.a. lage rente en lagere grondkosten). Hierdoor wordt een verkeerd streven naar nationalisatie van het woningbestand bevorderd. In plaats daarvan moet de regering zich richten op de terugkeer tot een normale toestand op woninggebied, waarbij het particuliere woningbezit wordt bevorderd. Dit laatste werkt bovendien in de hand dat het volk eerder overgaat tot sparen.

De regering moet barmhartigheid bewijzen (zonder daarbij afbreuk te doen aan het betoon van barmhartigheid door particulieren en kerken) aan de arme landgenoten die zonder hulp zijn. Zij moet hen van het nodige voorzien en in trouw aan Gods Wet zo mogelijk inschakelen om aan het ontwikkelingsproces in de samenleving deel te nemen.

De regering moet overgangsmaatregelen vastleggen, die ertoe leiden dat een zo groot mogelijk deel van het volk particuliere ouderdoms-, wedu- en wezenverzekeringen afsluit, en ook verzekeringen tegen zware geneeskundige risico's, arbeidsongeschiktheid en de kosten van verpleging in ziekenhuizen en sanatoria. De overheid moet de verzekeringsmaatschappijen een zodanige financiële garantie geven, dat zij de resterende verantwoordelijkheid kunnen dragen, terwijl het afsluiten van deze verzekeringen verplicht moet worden gesteld voor alle landgenoten, die hiertoe in staat zijn. Een verplichting tot verzekering tegen geringe risico's, zoals hulp van huis- en tandarts, moet worden vermeden, terwijl het geven van kinderbijslag geen zaak is voor volksverzekeringen, maar voor de werkgevers. Het gehele stelsel van volksverzekeringen behoeft zodoende niet verder te worden uitgebreid, maar kan in particuliere verzekeringen worden omgezet.

## 12. Garanties voor ons nationale onderwijs.

De vrijheid van onderwijs, die in de grondwet is gewaarborgd en die de mogelijkheid geeft dat de ouders zelf de verantwoordelijkheid dragen voor onderwijs en opvoeding van de kinderen, moet niet alleen in theorie, maar ook in de praktijk gehandhaafd blijven. Omdat het ontvangen van deugdelijk onderwijs van grote openbare betekenis is, moet de overheid tot de kosten van alle onderwijs voor alle leeftijdsgroepen in voldoende mate bijdragen.

De overheid moet erop toezien, dat propaganda voor ideologieën, die met de Bijbel strijden, uit het openbare onderwijs wordt geweerd. Het onderwijs, dat van de overheid uitgaat, moet worden gegeven in overeenstemming met de hoge roeping van H.M. de Koningin en in eerbiediging van de Bijbel. Aan de leerlingen moet degelijke kennis van onze moedertaal worden bijgebracht en ook van onze nationale historie, terwijl eerbied moet worden geleerd voor onze nationale symbolen.

Bij de berekening van de hoge kosten voor het wetenschappelijk onderwijs moet de overheid een onderzoek instellen naar de mogelijkheid om de eerste studiejaar van het wetenschappelijk onderwijs voor studenten te laten plaats vinden aan een groot aantal landelijk gespreide, zelfstandige instituten, die een losse binding met de universiteiten onderhouden. Hierdoor zal ook een betere selectie mogelijk zijn van studenten, die een volledige studie, dus niet de hoogste studiejaar op de universiteit, willen volgen. Bij het toekennen van studietoelagen moet het verband tussen de uitkeringen en de studieresultaten strenger worden gehandhaafd.

## Een geloofskeuze.

Sommigen zijn bang, dat de strijd die het Gereformeerd Politiek Verbond en het Nationaal Evangelisch Verband voor de uitvoering van dit praktische program voeren, te weinig kansen op overwinning heeft. Ze denken dat de machten der vijf oude partijen in de afgelopen twintig jaren



P. Jongeling tijdens een van zijn Kamerredevoeringen.

zo diep in het volksleven zijn doorgedrongen, dat geen verandering meer mogelijk is.

Nu ziet men dat verkeerd. Maar eerst willen we iets zeggen namens hen die op grondslag staan van de Heilige Schrift en van de overeenkomstige belijdenis, en die om die reden de nationaal-gereformeerde politiek aanhangen.

Voor die landgenoten is de vaste hoop op overwinning helemaal niet de voornaamste drijfveer van hun politieke werk. Voor hen is de nationaal-gereformeerde politiek in de eerste plaats een geloofskeuze. Want wij leven immers als burgers in de Nederlandse staat, en daar wil men — terecht — dat er volksinvloed zal zijn. Daarom wordt steeds aan iedereen gevraagd om mee te doen met de publieke bespreking. Iedereen moet zijn stem uitbrengen. Elk moet zijn oordeel geven en met anderen spreken of hij dat nu wil of niet.

Wel, als dat nu vriendelijk wordt gevraagd, is het natuurlijk verkeerd om te zeggen, dat men overal tegen is. Want we begrijpen best, dat God wil dat er overheden zijn, en dat het land wordt geregeerd. En dat laatste kan niet, als men overal alleen maar tégen is.

Maar de mensen, die voor de nationaal-gereformeerde politiek als geloofskeuze zijn, willen niet instemmen met zaken, die door het partijblok worden gepropageerd, en waarvan blijkt dat ze tegen het christelijk geloof ingaan. Zij willen niet roepen: leve de progressieve democratie, of: leve de rechten van de mens, of: leve de medezeggenschap op de verkeerde manier, zoals die vandaag wordt voorgesteld. Want als zij dan later nog eens nadenken en zouden merken, dat die leer van de progressieve democratie, of van de rechten van de mens, enz. hen in conflict zouden

brengen met Gods heilig Woord en met de confessie, zouden zij met hun eigen beginselen in strijd komen. Zij zouden dan van zichzelf een soort gespleten mens maken; nl. een zelfzuchtig mens als zij de leer van de socialistische en liberalistische politiek prijzen, en een christenmens als zij in besloten geloofskring zouden roemen in de leer van Gods Woord.

Nu is er niemand die schizofreen wil zijn, dat wil zeggen gespleten. Dat willen de aanhangers van de nationaal-gereformeerde politiek ook niet.

Daarom kiezen zij voor deze politiek, die hen niet in tegenspraak brengt met het Woord dat tot geloof opwekt en dat het leven waarborgt.

### Politieke kentering.

Maar we kunnen ook nog wat anders zeggen. Want we geloven niet dat de strijd der nationaal-gereformeerden een bedrijf is, waarbij zij alléén zullen blijven staan. Wie vandaag met het partijenblok wil blijven meedoen en dus tegen de nationaal-gereformeerde politiek is, vergist zich. Men moet nl. niet vergeten, dat het vandaag al meer dan twintig jaar na de wereldoorlog is. En 15 of 20 jaar na een grote oorlog komen er vaak kenteringen in de politiek. In 1830 was het zeventien jaar nadat Napoleon was verslagen en toen brak de Belgische opstand uit. En in 1945 greep Soekarno in Indonesië naar de macht. Maar toen het 20 jaar later was, verloor hij de meeste macht weer en het zijn nu vooral de jongeren, die het verzet tegen hem bieden.

Dat komt door de wisseling van de geslachten. De vaders worden gepensioneerd en de jongeren moeten nu het werk overnemen. Vlak na een oorlog krijgen de beste vrienden der overwinnaars de staatsmacht in handen. Die proberen dan een systeem vast te leggen. Dat systeem is bij ons in de jaren 1945-1946 gemaakt door de Partij van de Arbeid, die toen doorbraak-voorstellingen had. De andere partijen zijn daarna zóver met het PvdA-systeem meegegaan, dat ze ermee zijn besmet en nu niet anders meer willen.

Maar vandaag is het ruim twintig jaar later geworden en de overwinnaars van de doorbraak van 1945-1946 beginnen naar hun pensioen toe te lopen. Er komen andere mensen naar voren, die niet meer zo sterk met het systeem zijn verbonden.

Zo komt het dat het rommelt in het partijenblok, de P.v.d.A. daarbij niet uitgezonderd. De vele kleine partijtjes die nu opkomen en vooral de verschuivingen bij de laatste staten- en gemeenteraadsverkiezingen laten zien, dat het volk naar iets anders zoekt. Het volk begint te lachen om de politiek van het blok, die niet veel nieuws meer kan brengen.

Het is nu de vraag waar dit verzet naar toe gaat. Het is nl. mogelijk, dat het tot niets leidt en door versnippering of allerlei ruzies en ijdelheid van sommige mensen gewoon ondergaat. Het kan ook zo worden, dat de leiders van het anti-

socialistisch en anti-liberalistisch verzet beslissen, dat macht en geweld de toekomst moeten worden van deze politiek.

Dan zullen misschien hier en daar een paar oud-N.S.B.-ers gaan juichen, maar het volk wil dat niet. Als het anti-socialistische en anti-liberalistische verzet zo geleid wordt, dat het naar fascisme en naar een soort nieuwe N.S.B. toegaat, begrijpt het volk gauw genoeg, dat het zó niet moet en trekt het zijn steun in. Dan heeft het volk zijn kans gemist als gevolg van slechte leiders.

Dat zou heel jammer zijn. Want dan gaan we waarschijnlijk naar een nieuwe twintigjarige periode van het partijenblok toe. En zo'n tweede periode is altijd erger dan de eerste. Want het verval heeft dan dieper kunnen inwerken.

Maar het kan ook anders.

Het verzet kan ook groeien naar een nieuwe volksbeweging, die precies even anti-socialistisch en anti-liberalistisch is, maar nu met een goede kern erin, die kiest voor een nationaal-gereformeed politiek program, en waarop later een beter type van regering kan steunen. Aan zo'n volksbeweging kan iedereen meehelpen door te gaan leunen op de universele kracht van het Christendom, dat is van Gods heilig Woord, en door zich daardoor te laten bezielen. Wie zó oppositie gaat voeren, mag vrouwen op Christus' belofte: *Wie om Mijnentwil huis en akker verlaat, zal honderdvoudig loon en huizen en akkers ontvangen* (Marc. 10, 30).

Nu kan het zijn dat sommige mensen niet direct zover willen gaan. Maar laten zij dan steun geven aan deze politiek en zo toch de goede volksbeweging vormen, waaruit een nieuw soort van regering kan voortkomen.

Nu er een kentering is in de politiek, moeten er dus twee dingen gebeuren:

1e. Het volk moet verder gaan met zich af te keren van het partijenblok. Het moet sterke oppositie voeren tegen het drukkende bureaucratische systeem en de verwarring.

2e. Verder moeten allen, die in de oppositie zijn gekomen, nu ook de handen ineen slaan om het op te nemen voor een nationale politiek rond het G.P.V. Zo doet het N.E.V. het ook. Het N.E.V. wil een versnippering voorkomen en besloot daarom dadelijk niet met een eigen lijst uit te komen bij de verkiezingen. In plaats daarvan staat het N.E.V. achter de kandidaten van de lijst van het G.P.V., omdat zijn vertegenwoordigers werken voor de verwezenlijking van het program in dit manifest. Hun politiek is veilig, omdat zij onder leiding staat van de Koning des vredes, waarover iedereen in de Bijbel kan lezen. Iets van de praktijk van die politiek liet de heer P. Jongeling (GPV) zien in de Kamer. In de afgelopen jaren was hij echter nog maar alleen; met méér helpers in zijn fractie zal veel meer kunnen worden gedaan.

Door hieraan steun te geven, vormt ieder de



volksbeweging die nu nodig is, dat wil zeggen met een goede kern erin en gelijktijdig met voldoende kracht tegen de politiek van de vijf oude partijen.

Voor allen, die op eerlijke manier oppositie

willen voeren tegen het tegenwoordige systeem, voor allen die ons vaderland opnieuw als een helder licht willen zien onder de volken, en voor het hele volk geldt daarom bij de komende verkiezingen:

## V O O R T A A N G.P.V.

Totstandgekomen in de periode van de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal in 1967;

vastgesteld door de Generale Verbondsraad van het

*Gereformeerd Politiek Verbond;*

De voorzitter: W. G. Beeftink

De secretaris: Dr. A. J. Verbrugh

tevens aangenomen door het Landelijk Bestuur van het

*Nationaal Evangelisch Verband;*

De voorzitter: Dr. P. Siebesma

De secretaris: B. S. van der Bijl

Prof. Dr. J. P. A. Mekkes



adres secretariaat G.P.V.:

Oranjestraat 97, Dordrecht

Telefoon 01850—30642



adres secretariaat N.E.V.:

Kloosterstraat 84, Eerbeek (Gld.)

Telefoon 08338—801

26 november 1966

### LIJST VAN KANDIDATEN Gereformeerd Politiek Verbond (G.P.V.)

De kandidaten van onderstaande lijst staan achter het verkiezingsmanifest. Zij zullen naar vermogen en voor hun deel ertoe bijdragen, dat overeenkomstig de grondslag van het G.P.V. deze politiek ingang vindt in het volk. En de gekozen Kamerfractie zal de uitvoering van het programma in de komende Kamerperiode zo sterk mogelijk bevorderen.

1. P. Jongeling, Groningen
2. Dr. A. J. Verbrugh, Dordrecht
3. J. van der Jagt, Arnhem
4. W. G. Beeftink, Groningen
5. G. Veurink, Zwolle
6. Mr. P. W. Smits, Bilthoven
7. P. van Leeuwen Ing., Rotterdam
8. F. A. J. Th. Kalberg, Den Haag
9. W. P. Balkenende, Doetinchem
10. D. Smilde, Heerenveen
11. G. Spruyt, Enschede
12. G. J. H. Harssevoort, Heemse
13. W. Vreeken, Dordrecht
14. A. J. de Visser, Zaamslag
15. H. Kooistra, Rottevalle (Fr.)

16. A. A. Basoski, Groningen
17. J. Meyering, Zwolle
18. J. P. de Vries, Groningen
19. A. Kamsteeg, Den Haag
20. Ds. K. Drost, Gouda
21. C. D. Goudappel, Delft
22. S. Krol, Arnhem
23. G. Breteler, Amsterdam
24. P. Plieger, Treebeek
25. N. Padding, Eindhoven
26. A. J. Olij, Bussum
27. J. Poppe, Nagele
28. K. Nolles, Amersfoort
29. J. Wijnands, Wormer
30. Drs. G. Karssenberg, Amersfoort

Dit is de lijst die in alle kieskringen gelijkluidend wordt ingediend door het G.P.V., en waar in alle kieskringen de twee organisaties achter staan:

1. *Het Gereformeerd Politiek Verbond*
2. *Het Nationaal Evangelisch Verband*

02004906.